

. Yitzchak and His Connection to Laughter and Joy

Source 1: Bereishit Ch. 17

- טו** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, אֶל-
 אַבְרָהָם, שְׂרַי אִשְׁתְּךָ, לֹא-
 תִקְרָא אֶת-שְׁמָהּ שְׂרַי; כִּי
 שָׂרָה, שְׁמָהּ.
- 15** And God said unto Abraham: 'As
 for Sarai thy wife, thou shalt not
 call her name Sarai, but Sarah shall
 her name be.
- טז** וַיְבָרֶכְתִּי אֹתָהּ, וְגַם נָתַתִּי
 מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן; וַיְבָרֶכְתִּיהָ
 וְהִי תֵהֶּנָּה לְגוֹיִם, מַלְכֵי עַמִּים
 מִמֶּנָּה יִהְיוּ.
- 16** And I will bless her, and
 moreover I will give thee a son of
 her; yea, I will bless her, and she
 shall be a mother of nations; kings
 of peoples shall be of her.'
- יז** וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל-פָּנָיו,
 וַיִּצְחַק; וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ, הֲלֵבֶן
 יֵמָאֵה-שָׁנָה יוֹלֵד, וְאִם-שָׂרָה,
 הֲבֵת-תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד.
- 17** Then Abraham fell upon his
 face, and laughed, and said in his
 heart: 'Shall a child be born unto
 him that is a hundred years old?
 and shall Sarah, that is ninety years
 old, bear?'
- יח** וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, אֶל-
 הָאֱלֹהִים: לוֹ יִשְׁמַעֵאל, יַחֲיָה
 לְפָנֶיךָ.
- 18** And Abraham said unto God:
 'Oh that Ishmael might live before
 Thee!'
- יט** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, אֶבְל
 שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יִלְדָת לְךָ בֵּן,
 וְקָרָאתָ אֶת-שְׁמוֹ, יִצְחָק;
 וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתּוֹ
 לְבְרִית עוֹלָם, לְזָרְעוֹ אַחֲרָיו.
- 19** And God said: 'Nay, but Sarah
 thy wife shall bear thee a son; and
 thou shalt call his name Isaac; and I
 will establish My covenant with
 him for an everlasting covenant for
 his seed after him.

Source 2: Bereishit Ch. 18

- ט וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, אַיִה שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה בָּאֵהָל. 9 And they said unto him: 'Where is Sarah thy wife?' And he said: 'Behold, in the tent.'
- י וַיֹּאמֶר, שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חֵיָה, וְהִנֵּה-בֵן, לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ; וְשָׂרָה שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל, וְהוּא אַחֲרָיו. 10 And He said: 'I will certainly return unto thee when the season cometh round; and, lo, Sarah thy wife shall have a son.' And Sarah heard in the tent door, which was behind him.--
- יא וַאֲבָרְהָם וְשָׂרָה זָקְנִים, בָּאִים בְּיָמִים; חֲדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה, אַרְח כְּנָשִׁים. 11 Now Abraham and Sarah were old, and well stricken in age; it had ceased to be with Sarah after the manner of women.--
- יב וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר: אַחֲרַי בְּלֹתִי הֵיטָה-לִּי עֲדָנָה, וְאֲדֹנָי זָקֵן. 12 And Sarah laughed within herself, saying: 'After I am waxed old shall I have pleasure, my lord being old also?'
- יג וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-אֲבָרְהָם: לָמָּה זֶה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר, הֲאִם אֶמְנָם אֵלֶּד--וְאֲנִי זָקֵנָתִי. 13 And the LORD said unto Abraham: 'Wherefore did Sarah laugh, saying: Shall I of a surety bear a child, who am old?'
- יד הֲיִפְלֵא מִיְהוָה, דָּבָר; לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, כָּעֵת חֵיָה--וּלְשָׂרָה בֵן. 14 Is any thing too hard for the LORD. At the set time I will return unto thee, when the season cometh round, and Sarah shall have a son.'
- טו וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחֲקָתִי, כִּי יִרְאַהּ; וַיֹּאמֶר לֹא, כִּי צָחֲקָתִי. 15 Then Sarah denied, saying: 'I laughed not'; for she was afraid. And He said: 'Nay; but thou didst laugh.'

Source 2b) Rashi

within herself: She looked at her insides and said, "Is it possible that these insides will carry a child; that these breasts, which have dried up, will give forth milk?" - [from Tan. Shoftim 18]

smooth flesh: Heb. עֲדָנָה, smoothness of flesh, and in the language of the Mishnah (Meg. 13a, Men. 86a): "It causes the hair to fall out and smoothes (מְעִדֵן) the flesh." Another explanation: an expression of time (עֵדֶן), the time of the menstrual period. — [from Gen. Rabbah 48:17]

13 And the Lord said to Abraham, "Why did Sarah laugh, saying, 'Is it really true that I will give birth, although I am old?'

Is it really true: Is it really true that I will give birth?-

14 Is anything hidden from the Lord? At the appointed time, I will return to you, at this time next year and Sarah will have a son."

בְּקִרְבָּהּ: מסתכלת במעיה ואמרה אפשר הקרבים הללו טעונין ולד, השדים הללו שצמקו מושכין חלב, תנחומא (שופטים יח):

עֲדָנָה: צחצוח בשר, ולשון משנה (מנחות פו א) משיר את השער ומעדן את הבשר. דבר אחר לשון עידן, זמן וסת נדות:

יג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם לָמָּה זֶה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמַנָּם אֶלֶד וְאֶנִּי זָקְנָתִי:

הֲאֵף אֲמַנָּם: הגם אמת אלד:

יד הֲיִפְלֵא מִיְהוָה דְּבַר לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעַת תִּיָּה וּלְשָׁרָה בֵּן:

15 And Sarah denied, saying, "I did not laugh," because she was afraid. And He said, "No, but you laughed."

טו וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה | לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי |
יִרְאָה וַיֹּאמֶר | לֹא כִּי צָחַקְתְּ :

because she was afraid... but you laughed: The first כִּי serves as an expression of “because,” for it gives the reason for the matter: “And Sarah denied...because she was afraid,” and the second כִּי serves as an expression of “but.” And He said, “It is not as you say, but you did laugh.” For our Sages said: כִּי has four different meanings: if, perhaps, but, and because. — [from R.H. 3a]

כי יראה וגוי' כי צחקת: הראשון משמש לשון דהא שנותן טעם לדבר ותכחש שרה לפי שיראה, והשני משמש בלשון אלא, ויאמר לא כדבריך הוא אלא צחקת, שאמרו רבותינו כי משמש בארבע לשונות אי, דילמא, אלא, דהא :

Source 3: Bereishit Ch. 21

א וַיִּהְיוּ פָקֵד אֶת-שָׂרָה, כַּאֲשֶׁר אָמַר ; וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר. **1** And the LORD remembered Sarah as He had said, and the LORD did unto Sarah as He had spoken.

ב וַתַּהַר וַתֵּלֵד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן, לְזִקְנָיו, לְמוֹעֵד, אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֱתוֹ אֱלֹהִים. **2** And Sarah conceived, and bore Abraham a son in his old age, at the set time of which God had spoken to him.

ג וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת-שְׁם-בְנוֹ הַנּוֹלָד-לוֹ, אֲשֶׁר-יָלְדָה-לוֹ שָׂרָה-יִצְחָק. **3** And Abraham called the name of his son that was born unto him, whom Sarah bore to him, Isaac.

ד וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ, 4 And Abraham circumcised his son
בֶּן-שְׁמֹנֶת יָמִים, כְּאֲשֶׁר צִוָּה Isaac when he was eight days old, as
אֱתוֹ, אֱלֹהִים. God had commanded him.

ה וַאֲבְרָהָם, בֶּן-מֵאָת שָׁנָה, 5 And Abraham was a hundred years
בְּהוֹלֵד לוֹ, אֵת יִצְחָק בְּנוֹ. old, when his son Isaac was born
unto him.

ו וַתֹּאמֶר שָׂרָה--צָחֵק, עָשָׂה 6 And Sarah said: 'God hath made
לִי אֱלֹהִים: כָּל-הַשֹּׁמְעַ, laughter for me; every one that
יִצְחָק-לִי. heareth will laugh on account of
me.'

ז וַתֹּאמֶר, מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם, 7 And she said: 'Who would have
הִינִיקָה בָּנִים, שָׂרָה: כִּי-יִלְדֶנִי said unto Abraham, that Sarah
בֶּן, לְזִקְנָיו. should give children suck? for I have
borne him a son in his old age.'

Source 4: Rashi Bereishit 25:19

And these are the generations of Isaac the son of Abraham: [תולדות refers to] Jacob and Esau mentioned in this section.

Abraham begot Isaac: (Only after the Holy One, blessed be He, named him Abraham, did he beget Isaac. Another explanation:) Since Scripture wrote: "Isaac the son of Abraham," it had to say: "Abraham begot Isaac," because the scorners of the generation were saying that Sarah had conceived from Abimelech, for she had lived with Abraham for many years and had not conceived from him. What did the Holy One, blessed be He, do? He shaped the

ואלה תולדות יצחק: יעקב ועשיו האמורים בפרשה:

אברהם הוליד את יצחק: על ידי שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזקק לומר אברהם הוליד את יצחק, לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו, מה עשה הקב"ה, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק, וזהו שכתב כאן יצחק בן אברהם היה, שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק:

features of Isaac's face to resemble Abraham's, and everyone attested that Abraham had begotten Isaac. This is the meaning of what is written here: "Isaac, the son of Abraham," because here is proof that "Abraham begot Isaac." - [From Midrash Tanchuma, Toledoth 1]

Source 5a): Bereishit Ch. 21

- ח וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַיִּגְמַל, וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מְשֻׁתָּה גָדוֹל, בְּיוֹם הַגְּמִל אֶת-יִצְחָק. 8 And the child grew, and was weaned. And Abraham made a great feast on the day that Isaac was weaned.
- ט וַתִּרְא שָׂרָה אֶת-בֶּן-הָעִרְיָא הַמִּצְרִית, אֲשֶׁר-יָלְדָה לְאַבְרָהָם--מִצְחָק. 9 And Sarah saw the son of Hagar the Egyptian, whom she had borne unto Abraham, making sport.
- י וַתֹּאמֶר, לְאַבְרָהָם, גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת, וְאֶת-בְּנָהּ: כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן-הָאֵמָה הַזֹּאת, עִם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק. 10 Wherefore she said unto Abraham: 'Cast out this bondwoman and her son; for the son of this bondwoman shall not be heir with my son, even with Isaac.'
- יא וַיִּרַע הַדָּבָר מְאֹד, בְּעֵינֵי אַבְרָהָם, עַל, אֹדֶת בְּנוֹ. 11 And the thing was very grievous in Abraham's sight on account of his son.
- יב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם, אֶל-יִרַע בְּעֵינֶיךָ עַל-הַנֶּעֱר וְעַל-אֵמֶתְךָ--כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה, שְׁמַע בְּקוֹלָהּ: כִּי בְיִצְחָק, יִקְרָא לְךָ זֶרַע. 12 And God said unto Abraham: 'Let it not be grievous in thy sight because of the lad, and because of thy bondwoman; in all that Sarah saith unto thee, hearken unto her voice; for in Isaac shall seed be called to thee.'

יג וגם את-בן-האמה, לגוי 13 And also of the son of the
אשימנו: כי זרעך, הוא. bondswoman will I make a nation,
because he is thy seed.'

Rashi 5b)

Heb. מצחק. An expression of idolatry, as it is said ([Exod. 32:6](#)):“and they rose up to make merry” (לצחק). Another explanation: An expression of illicit sexual relations, as it is said (below 39:17):“to mock (לצחק) me.” Another explanation: An expression of murder, as it is said ([II Sam. 2:14](#)):“Let the boys get up now and sport (וישחקו) before us, etc.” - [from Gen. Rabbah 53:11]

מצחק: לשון עבודה זרה, כמו שנאמר (שמות לב ו) ויקומו לצחק. דבר אחר לשון גילוי עריות, כמה דתימא (להלן לט יז) לצחק בי. דבר אחר לשון רציחה כמו (ש"ב ב יד) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו' :

Source 6: Bereishit Ch. 39

יג ויהי, כראותה, כי-עזב 13 And it came to pass, when she saw
בגדו, בידה; וינס, החוצה. that he had left his garment in her
hand, and was fled forth,

יד ותקרא לאנשי ביתה, 14 that she called unto the men of her
ותאמר להם לאמר, ראו house, and spoke unto them, saying:
הביא לנו איש עברי, לצחק 'See, he hath brought in a Hebrew unto
בנו: בא אלי לשכב עמי, us to mock us; he came in unto me to
ואקרא בקול גדול. lie with me, and I cried with a loud
voice.

Source 7: Rav Yosef Bechor Shor

“His falling down and bowing before God demonstrate that he believed God. When he laughed it was an expression of joy and happiness, an emotion of thanks. He bowed down in thanksgiving exclaiming, ‘What a miracle! What an incredible kindness for God to change the laws of nature for me’.”

ויפל אברהם על פניו ויצחק. נפילתו והשתחווייתו מוכיחים שהאמין כי דרך הודאה הוא שמח וצחק והודה והשתחוה ואמר כמה נס גדול וכמה טובה בכללה שמשנה סדרו של עולם עלי לטובה כדמפ 'הלבן מאה וגו' הנעשה טובה כזאת לבן איש כמו השמע עם קול אלהים חיים וגו':

Source 8: Rav Alex Israel

What leads to these different responses in Avraham and Sarah. Are we going to suggest that Sarah was a woman of lesser faith than her husband? I suggest not. We might see their variant reactions as reflecting their own personal situations.

Sarah knows her own body. “Sarah had stopped having the periods of women” (19:11). She knew that child bearing was an impossibility. Indeed, she has never had a child in all her ninety years, and she probably felt the lack of children in every fibre of her being. Sarah’s response then, is the response of the barren women who with immense anguish and self-torment had to painfully come to terms with, and accept her infertility. Now, after menopause, after the last vain hope of giving life to a child has faded away, God suggests that she will have a child. It is not surprising that she sees the idea as comical, preposterous, an impossibility. Nonetheless, it would seem that Sarah Immeinu is expected by God to believe even that impossibility.

For Avraham, who had fathered a child (and fathered children later. see 25:2-4) the biological issue did not seem as formidable an obstacle. Avraham receives the news in a very different context. He is told about his new son in the context of a new covenant with God, the command of Brit Mila - circumcision. Abraham is told by God that, “you and your offspring to come throughout the ages shall keep My covenant” (17:9). As far as he is concerned, his only offspring is his son from Hagar - Yishmael. He had never been granted the pleasure of sharing a child with his life-partner Sarah. And now, at this moment, God drops quite a surprise.

Abraham then, on hearing this news, would seem to be more concerned with the notion of his heir; the son who will succeed him. His pure joy relates to the fact that this baby will be a product of the union between him and Sarah. Not just his son, but also Sarah’s son. It is interesting that Abraham responds to the news of Yitzchak with concern towards Yishmael. Up until this point in time (for 13 years!), Avraham had assumed that Yishmael would be his successor. Now with the prospect of a son from Sarah, he asks “O that Yishmael might live in your favour!” (17:18). Yitzchak will be my heir. What will be of Yishmael? But God tells him: “I will maintain my covenant with Yitzchak.” (17:21) Avraham’s joy relates to his joy at the birth of a covenantal son from Sarah.

Look back @ Bereishit Ch. 21 to see the respective responses of Avraham and Sarah to the actual birth of Yitzchak

Source 9: Don Yitzchak Abarbanel, Bereishit 17/18

ושאברהם לא ספק ביעוד האלהי ולא צחק בו אם מהיותו ע"ד הטבע ואם לא היה מאמין בו לא היה מתפלל על ישמעאל ולכן לא הוכיחו השם עליו. אבל בהפך שצוהו שיקרא את שם בנו הנולד לו יצחק מפני אותו צחוק כי הוא מורה שתהיה תולדתו כנגד הטבע

Abraham laughed, not out of a belief that God was incapable of fulfilling his promise, but rather because it went against the course of nature... God commanded him to call the child's name Yitzchak reflecting his laughter so as to stress Isaac's birth contrary to the natural course of events...

הני המלאך הדובר לאברהם אמר לו מיד ששרה בעת ההיא היתה צוחקת מבשורתו והוא אמרו ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקי שרה היה מאמר המלאך ונקרא כן בשם שולחו. והענין שהאשימי על הצחוק ההוא. והני לא האשים הש"י לאברהם כשצחק על היעוד הזה והאשים לשר' מפני שאברהם כמו שפירשתי שמה צחק מהדבר בלבו ר"ל מהיותו בדרך טבע אבל האמין שיהיה בדרך נס ולזה בקש שם מיד על ישמעאל ולכן לא האשימו עליו יתברך גם כי היא הית' הפעם הראשונה מהצחוק והש"י מעביר ראשון ראשון ואין ספק שהגיד אברהם אז מה שנאמר לו לשרה להודיע' ענין מצות המיל' ולא יזו תכלית נצטווה בה שהוא כדי שיוליד את יצחק בקדושי ובטהרה וכן הודיע' שנוי שמו ושנוי שמה שכל זה היה מפני לידת יצחק ולכן עתה כאשר שרה שמע' דברי המלאך לא היה ראוי לא שתצחק כי כבר שמע' זה מנבואת אברהם ואם הית' זאת הפעם הראשונה ששמעה זה לא היה ראוי לתפשה כמו שלא תפש את אברהם אך בעבור שכבר שמעה זה בדבר השם פעם אחרת מפי אברהם היתה אשמתה גדולה שנרא' שלא האמינה לראשוני ולא לשניה הזאת..

God attacked Sarah for her laughter and not Abraham... for there is no doubt that Abraham would have told Sarah (of the promise of a son.) He told her of the command of circumcision, and the purpose of that command ie. to give

birth to Isaac in full holiness . He told her of their changes of name. Now when she heard .. of the birth of Isaac, it was not right to laugh for she had already heard this information from Avraham. If this was the first time, she would not have been criticised... but after she had been informed by Avraham, her guilt seems greater, as if she didn't really believe it the first time, nor the second

Source 10: Rav David Kimichi/Radak

תצחק שרהי שחשבה שהיה דבר המלאך ברכת נביא בלבד כענין אלישע לא נבואה ושליחות האל ית'. וחשבה שלא יושג זה בזקנים בברכת שום נביא כי אמנם להשיב הבחרו' אחר הזקנה הרי הוא כתחיית המתים שלא תהיה זולתי במצות האל פרטית או בתפלה משגת חן מאתו:

Source 11: Hizkuni

ותצחק שרה כשבא תשרי אחר בשורת המלאכים וראתה בעצמה שלא נתעברה מיד נתייאשה מן הבשורה שלא היה לה רק ששה חדשים עד הפסח, ולא האמינה כמו אברהם לפי שאברהם עמד לו מפי הקב"ה ולכן האמין אבל שרה לא שמעה אלא מפי המלאכים והיא היתה סבורה שבני אדם הם, והיתה מסתכלת במעיה ואומרת אפשר קרביים הללו טוענין ולד, מיד, באותו פרק בתשרי ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה, למועד אשוב אליך, פיי למועד אשר קבע המלאך זהו פסח הבא אשוב אליך, כמו שאמר כעת חיה ולשרה בן. וכן עיקר הפיי שתי פעמים נתבשרה דקים לן פסח היה כשבאו המלאכים כמו שפיי רש"י, ועוד מדכתיב לאלתר גבי לוט ומצות אפה, לתשרי אחרון צחקה

בקרבה כדמוכת בר"ה דבעי התם אימת קאי כדאמר למועד אשוב
 אליך ומסיק דקאי בתשרי. ועוד ר' אליעזר ור' יהושע דאמרי תרוייהו
 בר"ה נפקדה שרה ורחל וחנה.

Yishmael's laughter: An Alternative to Rashi's View **Source 12: Ralbag**

והנה כאשר גדל הילד ונגמל עשה אברם משתה גדול לרוב שמחתו
 במה שזכהו השם יתעלה כשנתן לו זה הבן. והנ היה ישמעאל מלעיג
 על זה העניין שהיה אברהם עושה ליצחק ולא עשהו לו כי לא היה
 חושב שיהיה ליצחק יתרון עליו כי שניהם הם בניו

He saw no superiority in Yitzchak over himself, for was he not a son of Abraham as well? He mocked the fact that Avraham made a feast on Yitzchak's weaning; something he had not done for Yishmael

Source 13: Scientific American, June 2019

A third long-standing explanation of humor is the theory of incongruity. People laugh at the juxtaposition of incompatible concepts and at defiance of their expectations—that is, at the incongruity between expectations and reality. According to a variant of the theory known as resolution of incongruity, laughter results when a person discovers an unexpected solution to an apparent incongruity, such as when an individual grasps a double meaning in a statement and thus sees the statement in a completely new light.

Rav Israel

But let us get down to basics here. What is laughter? Why do we laugh? When do we laugh? Laughter is a response to the unexpected. Humour is the art of coming up with a totally unexpected line, a surprise, that takes people off guard, that suddenly throws people off balance, and this causes laughter. Comedy utilises the unusual sudden situation, sometimes even the tragic to induce laughter. We laugh occasionally out of extreme fear, out of extreme joy.

Yitzchak represents all of these. He is a person of extremes. He is also "the unexpected one." He is the person who we least expected to come onto the scene. Avraham and Sarah didn't expect him. Yishmael was certainly jarred by his arrival. Yitzchak is a symbol of laughter because his very being is a riddle, a suspension of reality, a surprise.

Source 14a: Rav Samson Raphael Hirsch Bereishit Ch. 17

(יז) המפרשים נדחקו לפרש את ויצחק כביטוי של שמחה; אולם, הוראת "יצחק" בכל המקרא איננה מאפשרת פירוש זה. אפילו "שחק" איננו בעצם ביטוי של שמחה, אלא הוא מורה על צחוק - בדרך כלל על חיוך של לעג וזלזול או על צחוק של משחק, - אך לא על שמחה. ואילו "צחק" הוא תמיד חיוך אירוני, חיוך השולל ודן לחובה את העצם המעורר את החיוך. וכדרך שנאמר כאן באברהם, כן נאמר להלן (יח, יב) בשרה: "ותצחק שרה"; וזה בודאי איננו מורה על שמחה; אילו היה זה ביטוי של שמחה, לא היתה שרה כופרת בו, והי' לא היה גוער בה.

מכל מקום אין אדם צחוק, אלא אם כן הוא חש בדבר מגוחך. ואכן, אין לך ניגוד גדול ומגוחך מצפיה זו שאברהם ציפה לה. אברהם היה בן מאה, ושרה היתה בת תשעים; בשנים הרבות של נישואיהם לא נולד לו בן משרה; ועתה, כמעט קרבו ימיהם למות, ייולד להם בן זה מזו! אכן, אין לצפות כלל שבן זה ייולד; ואפילו ייולד, הוא יהיה בן יחיד; והדעת נותנת, שיהיה יתום מהוריו בראשית ימי נעוריו; ועל בן הזקונים היתום הזה יושתת הסיכוי של עם גדול, העתיד לנצח עולמות! עליו תושתת תקות האנושות

כולה! אם נשים לב רק להשתלשלות הטבעית, הרי זה מגוחך בתכלית - כהררים התלויים בשערה! אכן, היה זה ניגוד גדול; וגם אברהם, - שכבר הביע את בטחונו בנפלו על פניו - בא לידי צחוק מאליו. וחשיבות יתרה נודעת לצחוק הזה; הוא נזכר ונשנה להלן אצל שרה; והוא ייזכר לדורות בשמו של הבן המובטח.

ראשית העם היהודי הרי היא מגוחכת; תולדותיו, צפיותיו, תקוותיו וחיייו - הם יומרה נוראה ומגוחכת בעיני השכל, המחשב רק על פי הסיבתיות. אך יש מובן להיסטוריה היהודית, והיא זכאית לכובד ראש עילאי, - אם דנים בה על יסוד הסיבתיות העליונה של עילת העילות כולן; אם מאמינים ברצונו החפשי הכל - יכול של האל החפשי הפועל בחירות ומתערב בכח בהליכות עולמו. היה צורך, שאבותינו ידעו זאת מראש, ובניהם אחריהם יזכרו זאת לעד. משום כך המתין הקדוש ברוך הוא לגיל "המגוחך" של אבות האומה; משום כך הוא החל להגשים את הבטחותיו - רק משכלתה כל תקווה אנושית. שכן, הוא ביקש לברוא לו עם, שיהיה אצבע אלהים בקרב האנושות; מראשית ימיו ועד אחרית ימיו הוא יעמוד בניגוד לכל הכוחות הפועלים בהיסטוריה; ועד היום הזה הוא מגוחך לחלוטין בעיני הסכלות הכופרת באל. הצחוק המהדהד באזני היהודי בלכתו בדרכו בהיסטוריה - הוא עדות על דרכו האלהית; אין הוא פוגע בו, שכן הוא מוכן מראש לצחוק הזה.

Tzechok is produced only by noticing something which strikes as ridiculous. But where, in the whole world is there any greater absurd contradiction than the expectation that a hundred year-old man and his ninety year-old wife, who never had a child in the course of their long married life, now, practically at the end of their lives, should get a son!

...According to all natural conditions of cause and effect, the whole beginning of the Jewish people, its history, its expectations, its hopes, its whole life based on these hopes must appear as the most unwarranted laughable pretension. It only makes sense when it reckons on the deeply

infringing, completely free almighty will .. of a free Almighty God ...

... It was a question of creating a nation, which from the very beginning of to the end of its existence, was to be , even by its very existence, in opposition to all the laws of World History, an imitation of God in the midst of mankind, and therefore up to the present day ... appears as the most absurd absurdity.”

14b) Rav Hirsch on Bereishit Ch. 21

אפשר שכאן נרמז כבר הצד האירוני של הצחוק. הן ידע העולם את היומרה' של אברהם ושרה, אותם שני יחידי סגולה, אשר העיזו לשחות נגד זרם הזמן... ועתה עוד יומרה מגוחכת זו - להרכיב את כל העזתם ותקוותם על נטע רך שניטע באחור-זמן כזה!... כלום נתמה על בני הדור, שלא יכלו להימנע מחיוך של לעג בהביטם אל עריסתו של עם ישראל!?! ... מלכתחילה הקמדנו, אנו היהודים במצב זה. בן אברהם הראשון נקרא 'יצחק', ובשם זה ייקרא עד שתימלאנה התקוות שיסודן בהשגחת הבורא ובהבטחותיו. אז, רק 'אז - ימלא שחוק פיננו' (תה' קכו:ב), בפינו יהיה הצחוק האחרון - שהרי השם הוא 'יצחק': הוא יצחק! והצחוק הזה לא יהיה 'צחוק' אלא 'שחוק' - העולה במתינות כהבל-פה בחיוך של שמחה.

Source 15: Rav Aharon Lichtenstein, “A Nation that Dwells Alone”

The midrash interprets the beginning of verse 9, "Ki me-rosh tzurim er'enu u-migevaot ashurenu" ("For from the top of the rocks I see him, and from the hills I behold him"), as relating to the patriarchs and matriarchs of the people of

Israel. The source of Israel's singularity lies in its forebears. Pre-revelation Israel was already characterized by this separateness: Chazal explain the name "Avraham Ha-ivri" as based on Avraham's being separate from the rest of the world. The whole world was on one side of the river, and Avraham was "me-ever la-nahar," on the other side. Our forefathers' independent set of values and their ways of chesed set them apart from all peoples. So too the people of Israel are, in and of themselves, distinct from the rest of the world.

This uniqueness and separateness is all the more accentuated after God's revelation to Avraham and eventually to the whole nation of Israel. This two-dimensional separateness stemming, on the one hand, from the uniqueness of spirit of the forefathers and the people of Israel, and, on the other hand, as a consequence of God's revelation, can be seen in the double meaning of the verse, "Hashem badad yanchenu..." ("The Lord alone did lead him, and there was no strange god with Him" (Devarim 32:12). "Badad" can relate both to God as being the sole overseer and leader of Israel and also to the nature of Israel's existence as being separate from the rest of the family of nations (see Ibn Ezra, *ibid.*). **This sense of separateness, however, is not solely on a dogmatic ideological plane. It is experienced and felt by all Jews on the existential plane. The Jew feels himself unique among the peoples. He might find himself immersed among them; however, he always feels separate from them.**

The Gemara in Shabbat comments, "Ein mazal le-Yisrael." This may be understood in the context of the heavenly running of affairs on earth, in which all other nations are represented by a different angelic messenger of God while Israel is overseen directly by God himself. **Alternatively, we may understand the adage as referring to the fact that Israel does not function on the basis of normal historic causality but is rather governed by a separate set of rules. Renowned historians have commented on the inexplicability of the phenomenon of Israel. According to all laws of historic causality, the people of Israel should have ceased to exist long ago.**